

CAPITOLUL 1. DEFINIȚII

RAC-FTL 005. DEFINIȚII

În sensul prezentelor reglementări, termenii utilizați au următorul înțeles:

1.1. Bază de reședință - locația desemnată de către operator pentru membrul echipajului, de unde acesta începe în mod normal și încheie un timp de muncă și unde, în condiții normale, operatorul nu este responsabil de cazarea membrului respectiv al echipajului.

1.2. Echipaj de zbor majorat - echipajul de comandă format din mai mulți membri decât minimumul necesar pentru operarea avionului și în care fiecare membru își poate părăsi postul și poate fi înlocuit de un alt membru al echipajului de comandă calificat corespunzător.

1.3. Fereastră de reducere circadiană (WOCL) - perioada de timp cuprinsă între orele 02:00 și 05:59. Într-o bandă de trei fuse orare, fereastra de reducere circadiană se referă la orele locale ale bazei. Dincolo de aceste trei fuse orare, fereastra de reducere circadiană se referă la ora bazei pentru primele 48 de ore după plecarea din zona orei de bază și la ora locală după aceea.

1.4. Membru de echipaj operativ - un membru de echipaj certificat corespunzător care își efectuează sarcinile într-un aparat de zbor în timpul unui zbor sau al unei părți a zborului.

1.5. Noapte locală - o perioadă de timp de 8 ore consecutive între orele locale 22:00 și 08:00.

1.6. Pauză (întrerupere) - o perioadă fără sarcini de serviciu, luată în calcul ca timp de serviciu, mai mică decât timpul de odihnă.

1.7. Timp de odihnă - o perioadă de timp neîntreruptă și definită, în care un membru al echipajului este liber de orice sarcină de serviciu și de perioada de rezervă la aeroport.

1.8. Timp de rezervă - o perioadă definită în timpul căreia operatorul poate cere unui membru al echipajului să rămână disponibil pentru efectuarea unui zbor, o poziționare sau orice altă sarcină, fără o perioadă de odihnă intermediară.

1.9. Poziționare - transferul unui membru neactiv al echipajului dintr-un loc în altul, la cererea operatorului, excluzând durata călătoriei;

Durata călătoriei se definește ca:

— timpul necesar unui membru al echipajului pentru a ajunge de la domiciliu la locul destinat pentru începerea transferului și viceversa;

— timpul deplasării de la locul de odihnă la locul de începere a serviciului și viceversa.

1.10. Serviciu - orice sarcină care trebuie efectuată de un membru al echipajului, asociată cu activitatea unui deținător de AOC (AOA).

1.11. Timp de serviciu de zbor întrerupt - un timp de serviciu de zbor care conține o pauză.

1.12. Timp bloc ("Block time") - timpul scurs de la prima mișcare a aeronavei de la locul de parcare în scopul decolării până la momentul imobilizării în locul de parcare destinat și cu toate motoarele sau elicele oprite.

1.13. Timp de muncă - o perioadă de timp care începe în momentul în care un membru de echipaj, la cererea operatorului, începe un serviciu și se încheie în momentul în care membrul de echipaj este liber de orice sarcină de serviciu.

1.14. Timp de serviciu de zbor (FDP) - perioada în cursul căreia o persoană își exercită funcția la bordul aeronavei ca membru al echipajului. Această perioadă începe în momentul în care un

membru al echipajului trebuie să se prezinte, la cererea operatorului, pentru un zbor sau o serie de zboruri și se termină la sfârșitul ultimului zbor în care a făcut parte din echipaj.

1.15. Zi de odihnă - zi liberă de orice sarcini de serviciu, care include două nopți locale consecutive; timpul de odihnă poate fi inclus ca parte a unei zile de odihnă.

1.16. Zi locală - o perioadă de 24 de ore care începe la ora locală 00:00.

CAPITOLUL 2. PREVEDERI GENERALE

RAC-FTL 010. Generalități

- (a) În baza Anexei 6 la Convenția privind aviația civilă internațională „Operarea aeronavelor” (Partea I „Transport aerian comercial internațional. Avioane” punctele 9.6, 12.5 și Suplimentul A; Partea III „Zboruri internaționale. Helicoptere” punctele 7.5, 10.4 și Suplimentul A), Codului muncii al Republicii Moldova Legea nr. 154-XV din 28.03.2003, precum și în legătură cu faptul că astfel de cerințe lipsesc în Reglementările aeronautice europene JAR-OPS1 – Transport Aerian Comercial (Avioane) și JAR-OPS3 – Transport Aerian Comercial (Helicoptere), aplicabile în Republica Moldova, prezentele Reglementări sînt elaborate în scopul stabilirii normelor privind timpul de zbor, timpul de serviciu de zbor și timpul de odihnă pentru membrii echipajelor aeronavelor civile a Republicii Moldova.
- (b) Normarea timpului de zbor și timpului de serviciu de zbor se efectuează cu un singur scop – reducerea posibilității faptului ca surmenajul membrilor echipajului de zbor, care ar putea apărea în timpul executării unui sau mai multe zboruri sau oboseala acumulată într-o perioadă de timp în rezultatul îndeplinirii acestor sau altor sarcini să influențeze negativ asupra siguranței zborului.
- (c) Nici un operator aerian nu poate da dispoziție vre-unui echipaj (membru al echipajului) să exercite atribuțiile de serviciu pe parcursul timpului de serviciu de zbor și nici un echipaj (membru al echipajului) nu va fi de acord cu o astfel de dispoziție, în cazul în care aceasta contravine prezentelor Reglementări.
- (d) Membrii echipajului de zbor pot exercita alte atribuții suplimentar la atribuțiile exercitate pentru patronul de bază, în cazul în care suma totală a timpului de lucru și timpului de serviciu de zbor pe parcursul exercitării unor astfel de atribuții nu depășește normele, stabilite de cerințele operatorului aerian și prezentele Reglementări.
- (e) Operatorul aerian stabilește pentru membrii echipajului un plan de limitare a timpului de zbor și de serviciu și de stabilire a timpului de odihnă.
- (f) Operatorul aerian trebuie să asigure că pentru toate zborurile Planul de limitare a timpului de zbor și de serviciu și de stabilire a timpului de odihnă corespunde cerințelor prezentei reglementări și oricăror dispoziții suplimentare care sunt aplicate de Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova în conformitate cu prevederile prezentei reglementări în scopul menținerii siguranței zborurilor.
- (g) Zborurile sunt planificate astfel încât să poată fi efectuate în perioada acceptabilă pentru zbor, luând în considerare timpul necesar pentru pregătire pentru zbor și timpul de pregătire a aeronavei pentru următorul zbor.
- (h) Orarele timpului de muncă vor fi elaborate și publicate cu suficient timp înainte pentru a permite membrilor echipajului să-și planifice timpul de odihnă adecvat. Proiectul orarului lunar a timpului de muncă se aduce la cunoștință salariaților minimum cu o lună înainte de punerea lui în aplicare. Orarul lunar a timpului de muncă aprobat se aduce la cunoștința salariaților cu o săptămână înainte de punerea lui în aplicare.

RAC-FTL 015. Responsabilitățile operatorului aerian

- (a) Operatorul aerian trebuie să desemneze o bază de reședință pentru fiecare membru de echipaj.
- (b) Orice operator aerian trebuie să stabilească orarul timpului de muncă, timpului de serviciu de zbor precum și timpului de odihnă ținând cont de efectele cumulative ale îmbinării timpului de serviciu de zbor de lungă durată rânduite cu durate minime de odihnă ale membrilor de echipaj.
- (c) Orice operator aerian trebuie să asigure la planificarea zborurilor sale:
 - (1) respectarea limitărilor privind timpul de muncă, timpul de serviciu de zbor precum și timpul de odihnă al personalului aeronautic civil navigant stabilite în conformitate cu prevederile prezentei reglementări și cu oricare alte prevederi suplimentare emise de Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova pentru menținerea siguranței zborurilor;
 - (2) planificarea zborurilor astfel încât să se încheie în interiorul perioadelor de timp admise pentru timpul de serviciu de zbor ținându-se cont de timpul necesar pregătirii zborului, zborul propriu-zis și perioada de timp necesară pentru formalitățile de după încheierea zborului;
 - (3) programul de serviciu al membrilor de echipaj este întocmit și publicat cu suficient timp înainte, conform punctului RAC-FTL 010 (h), pentru a permite acestora să-și organizeze timpul de odihnă.
- (d) Operatorul aerian trebuie să prevadă un timp minim de notificare a fiecărui membru de echipaj la care va ține seama de timpul necesar pentru pregătirea plecării la serviciu și de timpul necesar deplasării membrului de echipaj de la domiciliu sau de la locul unde membrul de echipaj se află în perioada de rezervă la locul unde trebuie să se prezinte pentru serviciu.
- (e) La planificarea timpului de muncă și timpului de odihnă, operatorul aerian trebuie să țină cont de efectele excedentului de efort / oboselii acumulate prin executarea ciclică a timpului de serviciu de zbor maxim / timp de odihnă minim, prin alternarea perioadelor de zi a timpului de muncă cu cele de noapte, precum și a frecvenței acestora pentru membrii echipajului.
- (f) Operatorul aerian trebuie să stabilească zile de odihnă și să notifice în prealabil despre aceasta membrilor de echipaj.
- (g) Operatorul aerian trebuie să asigure că timpul de odihnă alocat membrilor de echipaj este suficient pentru depășirea efectelor executării serviciului și pentru a fi odihnit până la începerea următoarei perioade de serviciu, pentru a opera la un nivel de eficiență și siguranță satisfăcător, indiferent de circumstanțe.
- (h) Operatorul aerian trebuie să asigure ca planificarea timpului de serviciu de zbor să fie făcută astfel încât să se evite starea de oboseală.
- (i) Excepțiile de la limitele stabilite în prezenta reglementare, solicitate de operatorul aerian și aprobate de Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova în condițiile stabilite în punctul RAC-FTL 025, trebuie însoțite de aplicarea unor măsuri compensatorii (de corecție) corespunzătoare pentru personalul aeronautic civil navigant.
- (j) Operatorul aerian trebuie să indice orele de prezentare a membrilor echipajelor care reflectă timpul necesar realizării la sol a sarcinilor în vederea asigurării siguranței zborurilor, conform reglementărilor aplicabile.

RAC-FTL 020. Responsabilitățile membrilor de echipaj

- (a) Nici un membru de echipaj nu trebuie să opereze o aeronavă dacă se simte obosit sau dacă este conștient că starea fizică sau psihică nu-i permite să-și îndeplinească atribuțiile conform standardelor stabilite, prin aceasta punând în pericol siguranța zborurilor.
- (b) Membrii de echipaj trebuie să folosească facilitățile de odihnă oferite, să-și planifice și să folosească corespunzător timpul de odihnă. Responsabilitatea privind folosirea timpului de odihnă revine membrului de echipaj.

RAC-FTL 025. Excepții de la cerințele RAC-FTL

Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova poate acorda excepții de la limitele stabilite de prezenta reglementare în cazul unor operațiuni speciale sau necesităților operaționale urgente ale operatorului aerian dar numai după ce părțile participante la operațiune au stabilit de comun acord condițiile de desfășurare a acestora.

Astfel:

- (1) O exceptare de la prevederile prezentei reglementări se acordă dacă este asigurat, prin măsurile suplimentare luate de operatorul aerian, un nivel echivalent de siguranță a zborului;
- (2) Orice operator aerian care solicită depășirea limitelor stabilite în prezenta reglementare trebuie să demonstreze Autorității Aeronautice Civile a Republicii Moldova că solicitarea în cauză este acoperită de un nivel echivalent de siguranță a operării. Aceste depășiri vor fi însoțite de măsuri de diminuare a riscurilor, dacă este cazul;
- (3) La examinarea unor astfel de solicitări, Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova va lua în considerație practicile și recomandările unanim acceptate de organisme civile.

CAPITOLUL 3. LIMITE ALE TIMPULUI DE SERVICIU DE ZBOR (FDP)

RAC-FTL 030. Aplicabilitate

- (a) Prevederile prezentului capitol nu se aplică operațiunilor de zbor cu un singur pilot, serviciilor medicale de urgență, operațiunilor de lucru aerian și zborurilor școală, care sunt prevăzute în capitolele 10 și 11 ale prezentei reglementări.
- (b) Orice operator aerian trebuie să prevadă înainte de începerea zborului un timp de pregătire suficient care include timpul real necesar pentru pregătire pentru zbor și pentru îndeplinirea atribuțiilor stabilite privind asigurarea siguranței zborului.

RAC-FTL 035. Limite zilnice

- (a) Într-o perioadă de 24 de ore consecutive, FDP este de maxim 12 ore.
- (b) Limita zilnică a FDP se reduce cu câte 30 de minute pentru fiecare sector începând cu al treilea sector, cu o reducere totală maximă de două ore.

RAC-FTL 040. Limite datorate ferestrei de reducere circadiană (WOCL)

- (a) În situația în care FDP începe într-o WOCL sau conține în totalitate o WOCL, limitele maxime prevăzute la punctele RAC-FTL 035 (a) și după caz, RAC-FTL 035(b) se vor reduce cu 100 % din FDP cuprins în WOCL, reducerea maximum de două ore.
- (b) În situația în care FDP se termină într-o WOCL limitele maxime prevăzute la punctele RAC-FTL 035 (a) și după caz, RAC-FTL 035(b), vor fi reduse cu 50% din FDP cuprins în WOCL.

RAC-FTL 045. Limite zilnice majorate

- (a) Limita maximă a FDP, stabilită la punctul RAC-FTL 035, poate fi majorată cu o oră în condițiile impuse de probleme operaționale fortuite.
- (b) Dar:
 - (1) Nu este permisă majorarea FDP care include 6 sectoare sau mai mult;
 - (2) În situația în care FDP intersectează WOCL cu mai puțin de două ore, este admisă majorarea FDP pentru zborul care include maxim 4 sectoare;
 - (3) În situația în care FDP intersectează WOCL cu mai mult de două ore, este admisă majorarea FDP pentru zborul care include maxim 2 sectoare;
 - (4) În orice perioadă de 7 zile consecutive, numărul maxim de majorări a FDP este limitat la două;
 - (5) În cazul FDP planificat majorat perioadele minime de odihnă de pînă la și de după zbor se majorează cu câte două ore fiecare, sau numai timpul de odihnă după zbor se majorează cu 4 ore. Dacă majorarea se folosește pentru FDP consecutivi, suma timpului de odihnă de pînă la și de după zbor între cele două FDP trebuie să fie egală cu suma a două FDP;
 - (6) În cazul în care FDP majorat începe între orele 22:00 și 04:59, operatorul aerian va limita FDP la 11 ore și 45 de minute.
- (c) Pentru echipajul de cabină care exercită funcțiile sale la bordul aeronavei pe toată durata zborului sau a mai multor zboruri consecutive, FDP poate fi majorat numai cu diferența dintre

timpul de prezentare al echipajului de cabină și al echipajului de zbor, și pînă la momentul cât diferența nu depășește o oră.

RAC-FTL 050. Limite zilnice majorate în cazul timpului de serviciu de zbor întrerupt

- (a) În cazul timpului de serviciu de zbor întrerupt limita zilnică maximă a FDP stabilită la punctul RAC-FTL 035, poate fi majorată astfel:

Durata întreruperii	Perioada cu care se majorează FDP
0 ore - 2 ore 59 minute	-
3 ore - 6 ore 59 minute	1/2 din perioada de întrerupere
7 ore - 9 ore 59 minute	2/3 din perioada de întrerupere

- (b) Prevederile punctului RAC-FTL 050 (a) pot fi aplicate de către un operator aerian în următoarele condiții:
- (1) timpul de serviciu de zbor de pînă la și de după întrerupere / pauză este nu mai mare de 10 ore iar timpul total de serviciu de zbor majorat conform tabelului din punctul RAC-FTL 050 (a) nu depășește 20 de ore;
 - (2) va asigura condiții corespunzătoare de odihnă dacă pauza depășește 3 ore;
 - (3) pe parcursul perioadei de 7 zile consecutive se folosesc maximum două majorări;
 - (4) după pauză se admite executarea nu mai mult de două sectoare;
 - (5) după sectorul final executat, timpul minim de odihnă prevăzut la Capitolul 5 RAC-FTL se majorează cu 6 ore.
- (c) În cazul echipajului majorat nu se aplică majorarea timpului de serviciu de zbor întrerupt.

RAC-FTL 055. FDP majorat în cazul echipajului de zbor majorat

- (a) Limitele maxime ale FDP specificate la Capitolul 3 RAC-FTL pot fi majorate, cu acordul Autorității Aeronautice Civile a Republicii Moldova, în cazul folosirii unui echipaj de zbor majorat, în următoarele condiții:
- (1) prevederile Capitolului 3 RAC-FTL nu sunt aplicabile;
 - (2) pînă la 16 ore dacă fiecare membru al echipajului își poate părăsi postul pentru 25% din timpul total de zbor, sau
 - (3) pînă la 18 ore dacă fiecare membru al echipajului își poate părăsi postul pentru 50% din timpul total de zbor;
 - (4) numărul maxim de sectoare se limitează la trei;
 - (5) timpul de odihnă minim care urmează unui timp de serviciu de zbor majorat se majorează cu 6 ore.
- (b) În cazul în care operatorul aerian majorează FDP prin folosirea unui echipaj de zbor majorat, acesta se obligă să asigure fiecărui membru de echipaj, prin rotație, condiții corespunzătoare de odihnă pe timpul zborului.

RAC-FTL 060. Fiabilitate operațională

Planificarea zborurilor trebuie să permită efectuarea acestora în timpul de serviciu de zbor zilnic maxim permis. Pentru a realiza acest lucru, operatorul aerian trebuie să modifice orarul sau completarea echipajelor, cel puțin, în cazul în care durata reală a zborurilor depășește timpul maxim de zbor zilnic cu mai mult de 33 % din zborurile regulate executate conform orarului de zbor sezonier.

RAC-FTL 065. Poziționarea

- (a) Durata de timp petrecută pentru poziționare se consideră timp de muncă.
- (b) Dacă o poziționare este urmată de un FDP atunci poziționarea se include în FDP și nu se consideră un sector.

- (c) Un sector de poziționare care urmează imediat după un sector de zbor executat va fi luat în calcul pentru determinarea timpului minim de odihnă așa cum este stabilit în Capitolul 5 RAC-FTL.

CAPITOLUL 4. LIMITE CUMULATIVE ALE TIMPULUI BLOC ȘI TIMPULUI DE MUNCĂ

RAC-FTL 070. Limite cumulative ale timpului bloc

Operatorul aerian trebuie să asigure ca timpul bloc total al zborurilor executate pentru care un membru de echipaj este desemnat ca membru de echipaj operativ nu depășește:

- (1) 900 de ore într-un an calendaristic;
- (2) 100 de ore în fiecare 28 zile consecutive.

RAC-FTL 075. Limite cumulative ale timpului de muncă

Operatorul aerian trebuie să asigure ca timpul total de muncă al unui membru de echipaj nu depășește:

- (1) 40 ore în oricare 7 zile consecutive;
- (2) 160 ore în oricare 28 de zile consecutive, distribuite cât de uniform posibil pe întreaga perioadă;
- (3) 1760 de ore într-un an calendaristic.

CAPITOLUL 5. TIMPUL DE ODIHNĂ

RAC-FTL 080. Timpul de odihnă minim

- (a) Perioada minimă de odihnă care trebuie să fie acordată înainte de un FDP, care începe la bază, va fi cel puțin tot atât de lungă ca timpul de muncă precedent, dar nu mai puțin de 12 ore.
- (b) Perioada minimă de odihnă care trebuie să fie acordată înainte de un FDP, timp, care începe la distanță în afara de bază de reședință, va fi cel puțin tot atât de lungă ca timpul de muncă precedent, dar nu mai puțin de 10 ore. În cazul în care perioada minimă de odihnă se acordă în afara bazei de reședință, operatorul aerian trebuie să acorde membrilor echipajului 8 ore pentru somn, ținând cont de deplasările și alte aspecte psihologice.
- (c) Operatorul aerian trebuie să asigure ca efectele trecerii zonelor fuselor orare asupra membrilor echipajului să fie compensate prin timp suplimentar pentru odihnă care să cuprindă 8 ore în intervalul 22.00 – 08.00 ora locală.
- (d) Autoritatea Aeronautică Civilă a Republicii Moldova poate să acorde excepții privind reducerea timpului de odihnă minim.
În susținerea solicitării pentru acordarea unei astfel de excepții, operatorul aerian trebuie să demonstreze Autorității Aeronautice Civile a Republicii Moldova că reducerea timpului de odihnă minim nu va aduce prejudiciu siguranței zborului.

RAC-FTL 085. Timpul de odihnă

- (a) Într-un interval de 7 zile consecutive (168 de ore între sfârșitul unei perioade săptămânale de odihnă și începerea perioadei următoare) operatorul aerian trebuie să asigure un timp de odihnă săptămânal minim neîntrerupt de 42 de ore care să includă 2 nopți locale. A doua dintre cele două nopți locale poate să înceapă de la ora 20.00, dacă perioada săptămânală de odihnă neîntreruptă este cel puțin de 40 de ore.
- (b) Operatorul aerian trebuie să asigure că fiecare membru de echipaj beneficiază de cel puțin 96 de zile locale, libere de orice sarcini, într-un an calendaristic. Perioada aflării în rezervă și concediul anual de odihnă minim, prevăzut în punctul RAC-FTL 085 (c), nu se includ în aceste 96 zile.
- (c) Personalul navigant beneficiază anual de un concediu de odihnă plătit minim în mărime de 28 zile calendaristice.

CAPITOLUL 6. COMPETENȚA PILOTULUI COMANDANT

RAC-FTL 090. Competența pilotului comandant

- (a) În cazul apariției unor situații neprevăzute în timpul zborului propriu-zis, care începe la ora prezentării membrilor echipajului pentru zbor, limitele timpului de muncă, FDP și timpului de odihnă pot fi majorate prin decizia pilotului comandant al aeronavei. Orice astfel de majorare se admite de pilotul comandant numai după consultarea cu toți membrii echipajului și trebuie să corespundă următoarelor cerințe:
- (1) FDP maxim stabilit conform prevederilor RAC-FTL 035 (a) poate fi majorat cu maxim 2 ore, cu excepția cazului unui echipaj de zbor majorat, situație în care FDP poate fi majorat cu maxim 3 ore;
 - (2) Dacă pe sectorul final al unui FDP apar, după decolare, situații neprevăzute care conduc la o depășire a majorării permise conform RAC-FTL 090 (a) (1), zborul poate continua până la destinație, sau până la aeroportul de rezervă;
 - (3) Timpul de odihnă poate fi redus dar nu poate fi mai puțin decât timpul de odihnă minim stabilit conform prevederilor RAC-FTL 080 (b).
- (b) În cazul apariției unor situații deosebite care ar putea conduce la oboseală excesivă a membrilor echipajului, pilotul comandant trebuie, după consultarea cu aceștia, să reducă FDP propriu-zis și / sau să majoreze timpul de odihnă astfel încât să fie eliminate orice circumstanțe care ar putea pune în pericol siguranța zborului.
- (c) Operatorul aerian trebuie să stabilească proceduri prin care să asigure că:
- (1) Pilotul comandant prezintă un raport operatorului aerian de fiecare dată când FDP este majorat prin decizia sa sau perioada de odihnă minimă este redusă în rezultatul unui zbor concret;
 - (2) De fiecare dată când majorarea FDP sau reducerea timpului de odihnă, la decizia pilotului comandant, depășește o oră, o copie a raportului pilotului comandant, la care operatorul aerian expune propriile comentarii și indică măsurile compensatorii corespunzătoare cazului respectiv, se trimite Autorității Aeronautice Civile a Republicii Moldova nu mai târziu de 28 de zile de la data producerii evenimentului;
 - (3) Manualul Operațional de Zbor al operatorului aerian trebuie să cuprindă prevederi referitoare la competența pilotului comandant privind majorarea FDP, reducerea timpului de odihnă, și condițiile de exercitare a acestei competențe.

CAPITOLUL 7. PERIOADA DE REZERVĂ

RAC-FTL 095. Prevederi generale

- (a) Perioada de rezervă trebuie să fie planificată în ciclu și notificată în prealabil de către operatorul aerian.
- (b) Începutul și sfârșitul perioadei de rezervă trebuie să fie stabilite și notificate în prealabil de către operatorul aerian.
- (c) Timpul maxim al oricărei perioade de rezervă trebuie să fie stabilit de către operatorul aerian.

RAC-FTL 100. Perioada de rezervă la aeroport

- (a) Un membru al echipajului este în rezervă la aeroport din momentul prezentării până la sfârșitul indicat a perioadei de rezervă.
- (b) Perioada de rezervă la aeroport este socotită integral ca timp de muncă în cadrul limitelor cumulative.
- (c) Perioada de rezervă la aeroport trebuie să fie urmată cel puțin de un timp de odihnă minim.
- (d) Pe durata perioadei de rezervă la aeroport, operatorul aerian trebuie să-i asigure membrului de echipaj un loc de aflare liniștit și confortabil, inaccesibil publicului.
- (e) Atunci când perioada de rezervă la aeroport este urmată imediat de o perioadă de serviciu de zbor, suma a 50% din perioada de rezervă efectiv consumată și a FDP nu trebuie să depășească 14 ore. Într-un astfel de caz, perioada de rezerva la aeroport se va adăuga la timpul de muncă indicat la RAC-FTL 075 (1), (2), în scopul calculării perioadei minime de odihnă.

RAC-FTL 105. Perioada de rezervă acasă / la hotel / la reședință

- (a) Atunci când serviciul de rezervă nu este efectuat la aeroport și este urmat de un FDP, timpul de rezervă efectiv consumat este considerat 100% în cadrul limitelor cumulative ale timpului de muncă; suma timpului de rezervă efectiv consumat și a FDP nu trebuie să depășească 20 de ore din care FDP nu poate să depășească 13 ore.
- (b) Atunci când serviciul de rezervă nu este efectuat la aeroport și nu este urmat de un FDP, 50% din timpul de rezervă se calculează pentru stabilirea limitelor cumulative ale timpului de muncă.

CAPITOLUL 8. ALIMENTAȚIA**RAC-FTL 110. Prevederi generale**

- (a) Membrii de echipaj și operatorii aerieni trebuie să fie conștienți de faptul că lipsa unei alimentații și hidratării adecvate poate determina diminuarea performanței unui membru de echipaj, precum și nivelul lui de concentrare.
- (b) Operatorul aerian trebuie să asigure alimentația și hidratarea corespunzătoare a membrilor de echipaj în special când FDP zilnic depășește 6 ore, pentru a evita diminuarea performanței acestora.

CAPITOLUL 9. ÎNREGISTRĂRI PRIVIND TIMPUL DE SERVICIU DE ZBOR, TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ**RAC-FTL 115. Prevederi generale**

- (a) Operatorul aerian trebuie să înregistreze și să păstreze evidențe detaliate și exacte care se referă la timpul de serviciu și timpul de odihnă al membrilor de echipaj.
- (b) Operatorul aerian asigură că dosarul membrilor echipajului include:
 - (1) timpii bloc;
 - (2) începutul, durata și sfârșitul fiecărui timp de muncă și/sau FDP;
 - (3) timpii de muncă zilnic și lunar cumulat;
 - (4) timpii de odihnă și numărul de zile libere de orice sarcini de serviciu.

Copii ale acestor înregistrări pot fi puse la dispoziția membrilor de echipaj interesați, la cerere.

- (c) Dacă dosarele ținute de operatorul aerian în aplicarea punctului RAC-FTL 115 (a) nu conțin în totalitate informații referitoare la timpii de serviciu de zbor, timpii de muncă și perioadele de odihnă, fiecare membru de echipaj trebuie să păstreze înregistrări individuale și evidențe corespunzătoare cu privire la:
 - (1) timpii bloc;
 - (2) începutul, durata și sfârșitul fiecărui timp de muncă sau FDP;
 - (3) timpii de odihnă și numărul de zile libere de orice sarcini de serviciu.

Aceste înregistrări trebuie să fie prezentate oricărui alt operator la care urmează să lucreze, înainte de începerea timpului de serviciu de zbor.

- (d) Înregistrările trebuie să fie păstrate pentru întreaga activitate desfășurată în ultimele 15 luni sau mai mult, dacă acest lucru este cerut de acte normative aplicabile.
- (e) Operatorul aerian trebuie să păstreze pentru cel puțin 6 luni toate rapoartele de majorare a FDP, timpilor bloc și reducerea timpilor de odihnă, întocmite de piloții comandanți ai aeronavei.

**CAPITOLUL 10. LIMITE SPECIALE ALE TIMPULUI DE SERVICIU DE ZBOR
ȘI ALE TIMPULUI BLOC, PENTRU SERVICIUL MEDICAL DE URGENȚĂ,
OPERAȚIUNI DE LUCRU AERIAN ȘI ZBORURI ȘCOALĂ (AVIOANE)**

RAC-FTL 120. Prevederi generale

- (a) FDP și timpul bloc zilnic maxim admis pentru echipajul care execută operațiuni de lucru aerian, servicii medicale de urgență și zboruri școală cu avioane este limitat, în funcție de ora locală la care începe operațiunea, după cum urmează:

Ora locală la care începe operațiunea	Avion cu un singur pilot		Avion cu doi piloți	
	FDP (ore)	Timp bloc (ore)	FDP (ore)	Timp bloc (ore)
06:00 – 06:59	9	6	10	7
07:00 – 07:59	10	7	11	8
08:00 – 13:59	10	7	12	8
14:00 – 01:59	9	6	10	7
02:00 – 05:59	8	5	9	6

- (b) Membrii de echipaj care efectuează zboruri repetate de scurtă durată / sectoare reduse, zboruri navetă, zboruri școală - cu o medie de 10 sau mai multe aterizări pe oră – și zboruri de lucru aerian – indiferent de numărul de aterizări pe oră - trebuie să facă o pauză la sol, în exteriorul avionului, de minim 60 de minute la fiecare 3 ore de zbor.
- (c) În cazul în care, anumite operațiuni sunt executate în condiții de activitate întreruptă, fără a se asigura facilități corespunzătoare pentru odihnă, limitele aplicabile de FDP și respectiv de timp bloc trebuie să corespundă cerințelor mai restrictive.
- (d) Limitele admise nu trebuie să depășească limitele prevăzute la RAC-FTL 120 (a), dar în funcție de specificul lucrărilor, operatorul aerian poate stabili restricții suplimentare.

CAPITOLUL 11. LIMITE SPECIALE ALE TIMPULUI DE SERVICIU DE ZBOR ȘI ALE TIMPULUI BLOC, PENTRU SERVICIUL MEDICAL DE URGENȚĂ, OPERAȚIUNI DE LUCRU AERIAN ȘI ZBORURI ȘCOALĂ (ELICOPTERE)

RAC-FTL 125. Prevederi generale

- (a) FDP și timpul bloc zilnic maxim admis pentru echipajul care execută operațiuni de lucru aerian, servicii medicale de urgență și zboruri școală cu elicoptere este limitat, în funcție de ora locală la care începe operațiunea, după cum urmează:

Ora locală la care începe operațiunea	elicoptere cu un singur pilot		elicoptere cu doi piloți	
	FDP (ore)	Timp bloc (ore)	FDP (ore)	Timp bloc (ore)
06:00 – 06:59	9	6	10	7
07:00 – 07:59	10	7	11	8
08:00 – 13:59	10	7	12	8
14:00 – 01:59	9	6	10	7
02:00 – 05:59	8	5	9	6

- (b) Membrii de echipaj care efectuează zboruri repetate de scurtă durată / sectoare reduse, zboruri la platforme de foraj, zboruri navetă, zboruri școală - cu o medie de 10 sau mai multe aterizări pe oră – și zboruri de lucru aerian – indiferent de numărul de aterizări pe oră - trebuie să facă o pauză la sol, în exteriorul elicopterului, de minim 60 de minute la fiecare 3 ore de zbor.
- (c) În condițiile executării unor misiuni complexe - transport de încărcături suspendate, operațiuni cu macaraua, etc. – operatorul aerian indică perioada maximă a operațiunii continue.
- (d) Limitele admise nu vor depăși limitele prevăzute la RAC-FTL 0125 (a), dar în funcție de natura și specificul lucrărilor, operatorul aerian poate stabili restricții suplimentare.
- (e) După fiecare 3 ore de operare la platformele de foraj, în condiții meteo combinate – vizuale / instrumentale - sau numai instrumentale, operatorul aerian va asigura echipajului un timp de odihnă de 60 de minute, liber de orice sarcini de serviciu.